

NEW RELIGIOUS MOVEMENTS IN THE RUSSIAN NORTH:

COMPETING USES OF RELIGIOSITY
AFTER

SOCIALISM
(NEWREL)

COLLABORATIVE PROJECT

Den ortodoxa kyrkan blir en allt viktigare kraft i det ryska samhället. Bilden från återinvigningsceremonin för Frälsarkatedralen i Moskva. ARKIVFOTO: MIKHAIL METZEL/AP

Den ryske patriarken Aleksij II välsignar ofta statliga evenemang. På bilden syns han dock vid en natvardsguds tjänst. ARKIVFOTO: EPA

Studier i marxism och leninism har ersatts med kristendomsundervisning. Statyn av Lenin har fått falla ner. ARKIVFOTO: HÅKAN LINDGREN

Jesus ersätter Lenin i det ryska samhället

MOSKVA. Kristendomsämnet intar den ryska skolan, för första gången sedan tsartiden. Den ryskortodoxa kyrkan håller på att återvinna sitt inflytande – efter sjuettio år av sovjetisk ateism. Vid ingången till skolan i byn Jankino, någon mil sydost om Moskva, står en brons-Lenin och blickar ut över skolbarren som just ska börja det nya skolåret. Men på timplånen i år står ett ämne som skulle få Sovjetunionens grundare att vrida sig i sitt mausoleum på Röda torget: kristendom.

Fyra ryska lään har i år infört obligatorisk kristendomsundervisning – eller "ortodox kultur" – samtidigt som en stor del av landet har infört det som tillvalsämne. Under tsartiden var ryska skolbarn tvungna att läsa ämnet "Guds lag", men efter den kommunistiska revolutionen 1917 ersattes kristendomsämnet av studier i marxism och leninism.

Ämnet införs med president Vladimir Putins, regeringens och miljoners ryssars välsignelse – men har lett till ett ramaskri från representanter för andra religioner i Ryssland, inte minst ledarna för landets över 20 miljoner muslimer.

MÄNNISKORÄTTSAKTIVISTER pekar på att ortodox kristendomsundervisning kan ödelägga den sköra balansen som finns mellan Rysslands många religioner och över hundra etniska folkgrupper.

Det nya kristendomsämnet är det senaste exemplet på den ortodoxa kyrkans växande makt i Ryssland, och ett tecken på att ryssarnas krig mot Gud definitivt är över.

Den ryska kyrkan har återhämtat sig kraftigt, efter bolsjevikernas massmord på präster, ödeläggelsen av tusentals kyrkor och KGB:s infiltration bland prästerskapet. Det går en religiös väckelse genom Ryssland, och enligt opinionsundersökningar räknar nu två tredjedelar av ryssarna sig som kristna.

UTBILDNINGSMINISTER Sergej Uvarov formulerade 1832, under tsar Nikolaus 1:s styre, slagorden "Ortodoksi, autokrati och nationalkarakter", vilka sammanfattade det dåtida Rysslands officiella ideologi. Likartade värderingar håller nu på att fylla det ideologiska vakuumet efter kommunistens kollaps.

Efter att Putin intog Kreml har Ryssland rört sig i alltmer auktoritär riktning, och presidenten har samlat enorm makt på sina händer. Ryssarnas säregenhet – varken öst eller väst, men med ett ben i Europa och ett i Asien – framhävs alltmer i den inhemska debatten om hur landet ska utveckla sig. Samtidigt framstår den ortodoxa kyrkan som en allt viktigare kraft i det ryska samhället.

1721 gjorde tsar Peter den store den ortodoxa kyrkan till en underavdelning till staten, och kyrkan blev ett viktigt redskap för att legitimera statsmakten.

I dag använder sig den världsliga staten återigen av den ortodoxa kyrkan, som en symbol för att det nya Ryssland vilar på uråldrig grund. Framträdande politiker, med president Putin i spetsen, försummar inte att visa sig vid kyrkliga sammankomster. Inte sedan tsar Nikolaj II:s tid har Rysslands ledare framträtt för folket som en så trofast medlem av den ryskortodoxa kyrkan.

På samma sätt välsignar patriark Aleksij II ofta statliga evenemang, som då före detta president Boris Jeltsin (svetlammade atombombknapp till Putin. Patriarken hymlar inte med att han vill ha kyrkan som en grund i en stark, rysk stat, och han stöder öppet kriget i Tjejenien.

ENLIGT DEN RYSKA grundlagen är stat och kyrka åtskilda. Trots det hämtar de fortsatt styrka från varandra – som under tsartiden. Det mest iögonfallande beviset är de hundratals kyrkor som kommunisterna använde till annat, som nu under det senaste årtiondet återställts, bland annat med hjälp av statliga anslag.

I fjol fick Ryssland den religiösa tevekanalen "Spas", riktad till landets allt fler ortodoxa kristna, och efter initiativ från Kreml införde man militära präster i torsvaret. I flera år har ortodoxa präster välsignat missiler och annan militär materiel, bland annat under kriget i Tjejenien. Kyrkan argumenterar också för att "så kallade universella mänskliga rättigheter bör anpassas till det enskilda landets nationella särprägel", och hjälper på så vis Kreml med att stå emot kritik från utlandet.

MOTSTÅNDARE TILL det nya kristendomsämnet menar att det bryter mot grundlagen, och enligt religionslagen från 1997 ska all offentlig undervisning i Ryssland vara sekulär.

Men Kreml framhåller att ortodoxi är en integrerad del av den ryska kulturen. Att vara ortodox kristen har närmast blivit synonymt med att vara ryss – som Putin uttryckte det i samband med en julguds tjänst: – I grundlagen är stat och kyrka skilda åt, men i ryssarnas själ är de ett.

PER KRISTIAN AALE
DNs korrespondent
utrikes@dn.se

- “In-between” religious phenomena
- Mixed communities, mixed practices
- Focus on practices more than beliefs - foregrounding social relations
- Individual and collective agency
- Not after religion for its own sake - religion as a dimension of lived experience

“Jesus replaces Lenin in Russian society”

PRACTICALITIES

- 9 PIs from 6 countries conducting research across the Russian North from the Komi Republic to Chukotka
- Projects are individual, but linked through common research questions and methodologies

**Workshop #1 in Tartu, Estonia
September 2006**

- 3 project workshops to foster collaboration by developing common research questions and methodologies

METHODOLOGICAL WORKING GROUPS

DAY 2 – Wednesday, September 15

TIME	AGENDA
8:30	Coffee, getting settled
9:00 –9:30	Introduction: <i>Chair: Patty Gray</i>
9:30-10:45	Working Groups to Discuss Methodology
10:45-11:15	Coffee Break
11:15-12:45	Discussion – Methodological Issues <i>Chair: Tatiana Bulgakova</i>
1:00-2:30	Lunch
2:30-6:00	Excursion
7 p.m.	Dinner

DAY 3 – Friday, September 16

TIME	AGENDA
8:30	Coffee, getting settled
9:00-9:15	Introduction: Review of discussion of methodological issues
9:15-10:45	Working Groups to develop methodological procedures
10:45-11:15	Coffee Break
11:15-12:45	Working Groups , continued.
12:15-12:45	Share results of working groups <i>Chair: Anna-Leena Siikala</i>
1:00-2:30	Lunch
2:30-4:00	Discussion – Expected Results <i>Chair: Art Leete</i>
4:00-4:30	Coffee Break
4:30-5:30	Planning of Project Website <i>Presentation by Patty Gray</i>
5:30-6:30	Planning future events <i>Chair: Patty Gray</i>
7 p.m.	CLOSING DINNER and pub night

Departure: Sunday, September 17

Purpose: To enhance comparability across the collaboration without destroying the originality of the individual projects

- Survey of the “religious landscape” in each region
- Visual data - not just for documentation, but “doing theory visually”
- Inventory of discursive genres - looking for relationships between practices and representations

DISCOURSES OF RELIGIONS, MENTALITIES AND LANGUAGES IN THE RUSSIAN NORTH

PI: Art Leete, University Tartu, Estonia

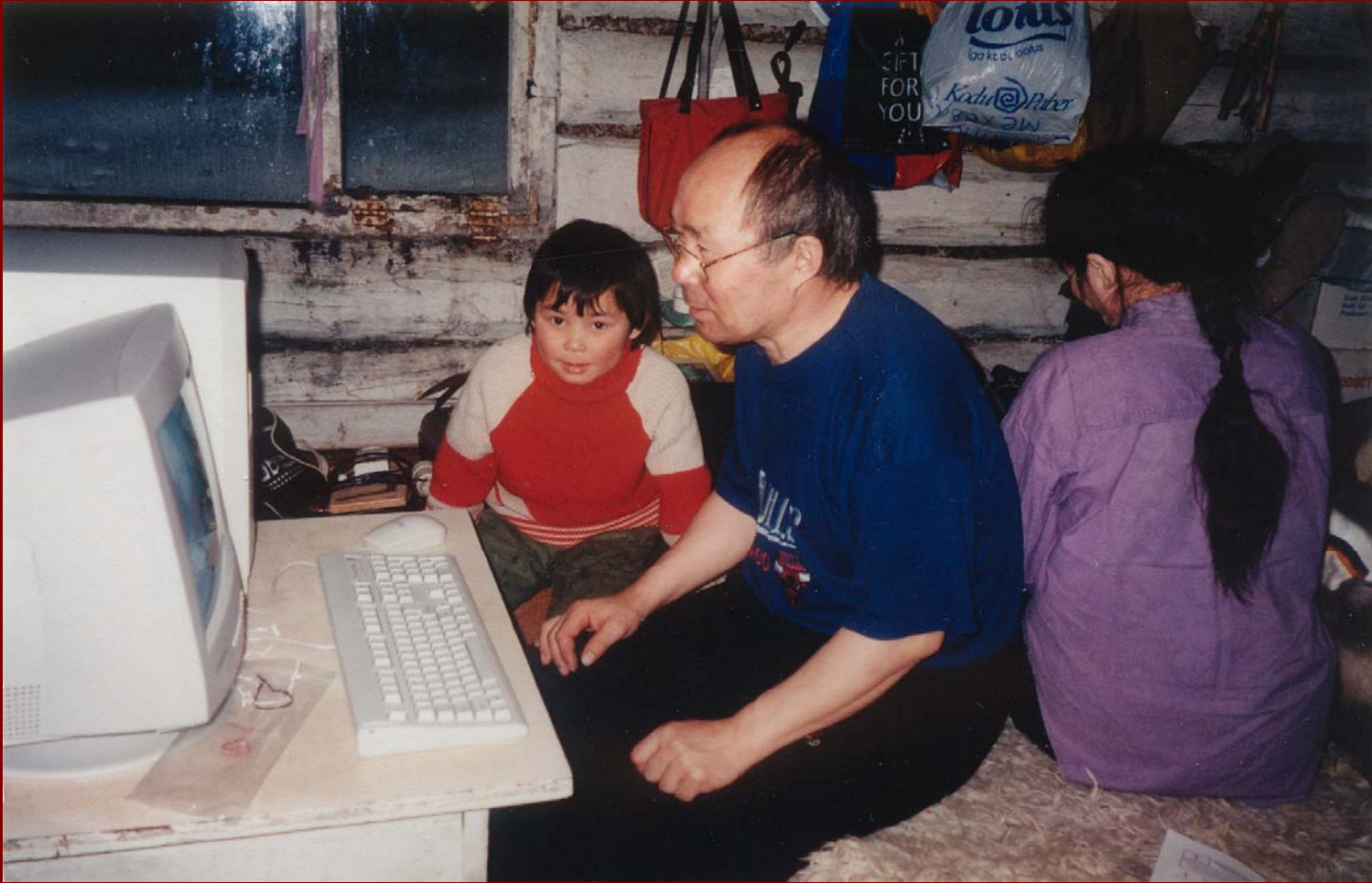
Researchers: Eva Toulouze, Aimar Ventsel

Junior Investigators: Laur Vallikivi, Liivo Niglas, Florian Siegl,
Maur Mägi

Fieldsites: Komi Republic, Khanty-Mansiiskii Autonomous
Region, Nenets Autonomous Region, Taimyr', Sakha
Republic

- Prof. Art Leete
 - Changes in Everyday Religious Practices of the Komis: Folk Orthodoxy and Perception of New Religious Movements
- Dr. Eva Toulouze
 - From the Orthodox Missionaries (19th-20th century) to Native Revitalisation: Use of Religion in Western Siberia
- Dr Aimar Venttsel
 - Revitalisation and Institutionalisation of Traditional Beliefs in the Sakha Republic
- Laur Vallikivi
 - The Conversion to Baptism of the Yamb-to Nenets Reindeer Herders: Impact of Religious Change on Everyday Life Practices and Representations
- Florian Siegl
 - The New Translations of the Bible in the Taimyr Peninsula: Linguistic Choices, Spreading, Impact
- Kaur Mägi
 - Changes in Worldview in the Forest Nenets Communities
- Liivo Niglas
 - Visual aspects in NEWREL

CREATING BELONGINGNESS: NEOTRADITIONALISM IN THE MULTI-RELIGIOUS RUSSIAN NORTH

PI: Anna-Leena Siikala, Helsinki University, Finland

Researcher: Arno Survo

Ph.D. Student: Karina Lukin

Co-Researchers: Oleg Ulyashev, Irina Ilyina, Vera Survo

Fieldsites: Yamalo-Nenets Autonomous Region, Nenets Autonomous Region, Komi Republic, Arkhangelskii Krai, Karelian Republic

- Prof. Anna Leena Siikala
 - The Khantys' Religious Revival: Interaction of Different Levels of Agency
- Karina Lukina
 - Nenets Oral Narratives on Religious Themes in the Island of Kolgujev
- Arno Survo
 - Sacred Places in North Western Russia (Karelia)

KINSHIP AND RELIGIOUS PRAXIS OF TUNGUS-MANCHURIAN PEOPLES

PI: Tatiana Bulgakova, Institute of the Peoples of the North,
Herzen State Pedagogical University, St. Petersburg, Russia

Fieldsite: Khabarovskii Krai

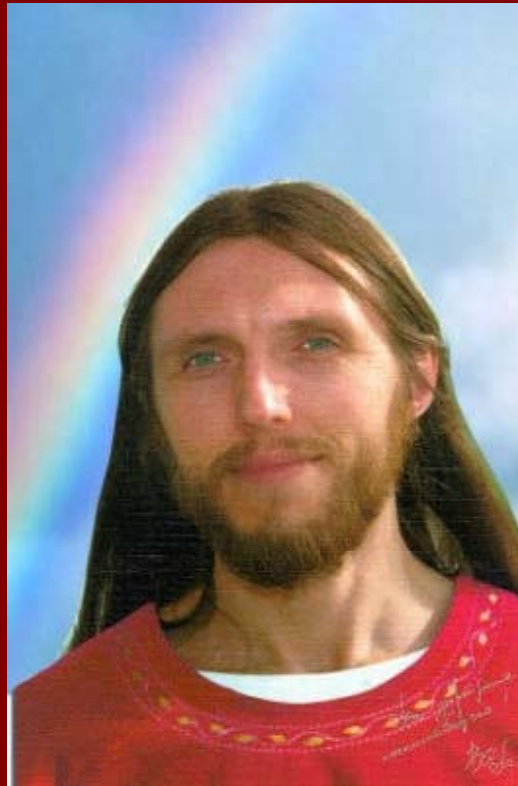

NEW RELIGIOUS MOVEMENTS IN SIBERIA: CONTEMPORARY RELIGIOUS PRAXIS AND CULTURAL CHANGE

Pis: Alexander Panchenko, Sergei Shtyrkov (St. Petersburg, Russia)

New Holy Land

NEW HOLY LAND

Settlements of Vissarion's followers

spiritual circle

A photograph of a snowy landscape. In the foreground, there is a wooden fence made of vertical posts. Behind the fence, a structure is covered with a green tarp. To the left, a tall wooden post has several horizontal branches or beams attached to it. The background shows a snow-covered field and distant mountains under a cloudy sky.

NEW RELIGIOUS MOVEMENTS AND SOCIAL CHANGE IN SITUATIONS OF CONTACT

PI: Patrick Plattet

University of Neuchâtel, Switzerland

Fieldsite: Kamchatskii Krai

New Religious Movements,
Voluntarism and Social Mechanisms
of Durability

David Koester, University of Alaska Fairbanks

MISSIONARIES, HUMANITARIAN AID, AND ACCOMPANYING IDEOLOGIES IN THE RUSSIAN FAR EAST

PI: Patty A. Gray, University of Alaska Fairbanks, USA
Research Assistant: Alexandra Antohin

Fieldsite: Magadan Province

